

Mikel Legarra Legarra

*Imotz,
Nafarroa
(1964)*

Aurkibidea

Biografia



Zintak

IMO-012

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa

- **Data:** 2023-06-23
- **Iraupena:** 44 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhoa

Pasarteak

1. Mikelen aurkezpena eta euskalgintzarekin izan zuen harremana

- **Erref:** IMO-012/001
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Goldaratzen sortu zen Mikel eta 14-15 urte zituela joan zen Arantzara osabarekin bizitzera. Berako eskola profesionalean ikasi zuen 2 urtez eta Irungo institutuan 3 urtez. 5 urte horietan, kultur asteen antolaketan hartu zuen parte. Irungo AEKn alfabetatu zen eta hango irakasle batzuen lagun egin zen. Hala, Bortzirietan euskararen alde zerbait egin behar zutela pentsatu zuten, Bera eta Lesaka nahiko erdaldunak baitziren eta bertze 3 herrietan hutsune handia baitzegoen alfabetatzearen inguruan. Gisa horretan, gau eskolak antolatu zituzten Bortzirietan. 10 bat urte eman zuen Mikelek horretan lanean; garai intentsuak izan ziren.

2. Euskaltegia abiatzeko zailtasunak

- **Erref:** IMO-012/002
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:02:28. **Bukatu:** 00:05:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskaltegia antolatzeko momentuan, hasieran zailtasun handiak izan zituzten; lehenbizi, lokala harrapatzeko. Lesakan, Alondigan hasi ziren; Beran, kultur etxean; Arantzan eta Etxalarren, erretoreak utzitako lokal batean; eta, Igantzin, eskolan. Irakasleak erakartzeko ere lanak izan zituzten, baina, hondarrean, 90 bat lagunek eman zuten izena. Irakasleak harrapatzea ere kosta zitzaien. Gainera, zailtasun ekonomikoak izan zituzten, euskaltegia defizitarioa baitzen.

3. Euskaltegiko zailtasun gehiago

- **Erref:** IMO-012/003
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:05:51. **Bukatu:** 00:06:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Ikasteko metodologia komunikatiboa garatu zuten euskaltegian. Metodologia berria zen eta jendeak lanak izan zituen hori ulertzen, baita irakasleek ongi prestatzen ere. Irakasleen soldatak hagitz baxuak ziren.

4. Barnetegiak

- **Erref:** IMO-012/004
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:06:51. **Bukatu:** 00:09:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Euskaltegiaren 2. urtean, udako barnetegiak antolatzen hasi ziren; ez bakarrik Bortziri mailan, baizik eta Euskal Herri osoari begira. Eskualdean, Lesakan, Arantzan, Etxalarren, Beran, Donezteben... antolatu zituzten barnetegiak. Udako ikastaro haietan, 2-3 astez etortzen ziren ikasleak, eta den-dena antolatu behar zen horretarako. Antolaketa hori nola izaten zen azaltzen du Mikelek. Ehundaka jende pasatu zen barnetegietatik.

5. Ikasle talde heterogeneoak

- **Erref:** IMO-012/005
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:09:26. **Bukatu:** 00:10:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Taldeak osatzeko orduan, zailtasun handiak izaten zituzten mailari zegokionez; talde hagitz heterogeneoak izaten baitziren. Barnetegietan hori ez zen hain arazo handia; jende aunitz joaten zenez, ikasleak hobeki sailkatzen ahal ziren.

6. Ikasleen motibazioa

- **Erref:** IMO-012/006
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:10:11. **Bukatu:** 00:11:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Euskaltegira hurbiltzen zirenen motibazioa ezberdina izaten zen: batzuek lanean euskararen beharra sentitzen zutelako ematen zuten izena, baina gehiengoa militantziagatik joaten zen.

7. AEKren haustura

- **Erref:** IMO-012/007
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:11:03. **Bukatu:** 00:12:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Barnetegiak lehenbizi AEKren eskutik antolatzen ziren, baina haustura eman zelarik, IKAREN izenean antolatzen segitu zuten. Haustura horrek momentu gogorak ekarri zituen. Zailtasunak zailtasun, eskualdeko irakasleak batuta jarraitu zuten eta ez zuen irakaskuntzan berean eraginik izan.

8. Bortzirietako elkarketa eta ahalduntzea

- **Erref:** IMO-012/008
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:12:19. **Bukatu:** 00:13:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Garai hartan, Bortzirietako 5 herriek elkarrekin lan egiteko ohitura guti zuten, eta euskaltegiaren proiektuak horretan pausoak ematen lagundu izana nabarmentzen du Mikelek. Gainera, jendea alfabetatu izanak euskararekiko ahalduntze gisakoa ekarri zion jendeari, eta hori garrantzitsua izan zen momentu hartan.

9. Beran euskal etxea sortzeko saiakera

- **Erref:** IMO-012/009
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:13:11. **Bukatu:** 00:15:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskaltegiak bazuen azpiegitura arazo bat, beti lokalak eskatzen aritzen baitziren. Horri irtenbidea emateko, Matxinbeltzeneako proiektua sortu zuten. Halere, hori baino lehen, Beran euskal etxea sortzen saiatu ziren, euskal giroa eta euskararen inguruko zerbitzuak biltzeko. 1988An, Berako Udalak proiektu hori aitzinera eramateko leku bat ematea onartu zuen. Baina hori luzatzen joan zen eta bidean Matxinbeltzenearen aukera atera zenez, bertan garatu zuten gogoan zuten proiektua.

10. Matxinbeltzenea baino lehen, mankomunitatea

- **Erref:** IMO-012/010

- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:15:44. **Bukatu:** 00:16:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Matxinbeltzenea baino lehen, mankomunitatearen sorrera izan zen, azpiegitura baino lehen, garrantzitsua baitzen instituzionalizazioa.

11. Matxinbeltzenea martxan paratzea

- **Erref:** IMO-012/011
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:16:34. **Bukatu:** 00:17:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Matxinbeltzenea ilusio handiarekin sortu zuten, eta auzolanean lan aunitz egin zen. Euskararen erreferente izanen zen euskaltegia sortu nahi zuten, baita aisialdirako ostatu eta jabetzea ere, diru-iturri bat izateko. Hala, euskaltegiak eta barnetegiak toki fisiko bat izan zuten.

12. Euskaltegian militantzia eta giro ona

- **Erref:** IMO-012/012
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:17:55. **Bukatu:** 00:19:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Lehen, ezinezkoa zen euskaltegitik bizitzea, ez zegoen horretarako dirurik. Horretan lan egiten zutenak militantziagatik egiten zuten, baita aisialdi, harreman eta giro onagatik ere.

13. Euskaltegia nekagarria baina aberasgarria

- **Erref:** IMO-012/013
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:19:47. **Bukatu:** 00:20:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Euskaltegian aritzea nekagarria izan zen, baina hagitx aberasgarria ere bai, unibertitate gisakoa. Gaizki egindako gauzak ere egon izanen zirela aipatzen du Mikelek.

14. Mugari aurre egiteko elkarte

- **Erref:** IMO-012/014
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:20:32. **Bukatu:** 00:23:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Kontuan hartuta mugaren gainera euskarak herritarrak elkartzen dituela eta mugak sortzen dituen distantziak ttitu nahian, elkarte bat sortu zuten Sara, Zugarramurdi eta Bortzirietako euskaltegien artean. Elkarte hark euskararen inguruko besta erraldoi bat planteatu zuen: Akelarre. 1988an hasita, 4 urtez antolatu zuten besta hura. Helburua muga administratibo-politikoari aurre egitea zen, euskara erdigunean paratuta.

15. Euskara eta euskaltegia presente

- **Erref:** IMO-012/015
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:23:09. **Bukatu:** 00:23:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Elkartearen bidez, hitzaldiak eta bertze hainbat ekitaldi antolatzen zituzten ikasturtean zehar, eta ikasturtea hasi baino lehen, kontzertuak ere antolatzen zituzten. Horrek guziak lan handia ematen zuen, baina trukean, euskara eta euskaltegia presente zeuden jendearen mingainetan.

16. Eguraldi txarra medio, dirua galtzea Akelarren

- **Erref:** IMO-012/016
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:23:55. **Bukatu:** 00:25:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

2 urtetan, urteko besta nagusia, Akelarre, gaizki atera zen eguraldia zela eta. Dirua galdu zuten egun hartan, eta bertze besta bat antolatu zuten horri aurre egiteko. Ikasle aunitzek parte hartzen zuten euskaltegiak antolatutako jardueretan.

17. Euskaltegia Lesakako Nafarroa Oinezen

- **Erref:** IMO-012/017
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:25:13. **Bukatu:** 00:26:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskararekin zerikusia zuen ekintzetan parte hartzen zuen euskaltegiak: Korrika, Nafarroa Oinez... Lesakako Nafarroa Oinezen kasua aipatzen du Mikelek

18. D ereduak ez da aski

- **Erref:** IMO-012/018
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:26:44. **Bukatu:** 00:27:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Garai hartan, politikari eta jende batzuek erraten zuten euskalduntzea bermatua zegoela ikastolarekin eta D ereduarekin. Baina euskaltegian ez zuten hala ikusten, haurrak heldua izan nahi baitu, eta helduak gaztelaniaz solastatzen badira, haurrak ere hala egiten dute. Beraz, euskararen gaia bere osotasunean jorratu beharra zela pentsatzen zuten.

19. Egunkaria eta Berriaren sorrera

- **Erref:** IMO-012/019
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:27:42. **Bukatu:** 00:28:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

Laburpena:

Egunkariaren sorreran ere aritu zen Mikel, baita Berriaren sorreran ere.

20. Euskara mankomunitatearen sorrera

- **Erref:** IMO-012/020
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:28:33. **Bukatu:** 00:31:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskara mankomunitatea euskararen gaiari organo juridikoa eta azpiegitura emateko ideiatik sortu zen. Garai hartan, Tolosan bazegoen euskara zerbitzua, eta hura aztertu zuten ea Bortzirietan eredu hura aplikagarria zen ikusteko, baina hura udal bakarra zen, eta Bortzirietan 5 udal ziren. Hortaz, zerotik asmatu behar izan zuten eredu berri bat; horrek lan handia ekarri zuen. Batzar aunitz egin zituzten hainbat eremutan, eta zailtasun handiak izan zituzten denen nahiak, gogoak eta abarrak uztartzeko, eredu berria sortzeko.

21. Mankomunitatea sortzeko zailtasunak

- **Erref:** IMO-012/021
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:31:28. **Bukatu:** 00:34:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

Laburpena:

Poliki-poliki joan ziren mankomunitatearen ideia garatzen. Udalak mankomunitatearen proiektuaz maiteminarazi nahi izan zituzten, baina aunitz kosta zitzaien; udal batzuek errezelo handiak zituzten. Zailtasunak zailtasun, mankomunitatea sortzea lortu zuten; beheitik goiti sortua izan zen eta euskalgintzarekin lotutako organo bat osatu zuten. Hala, mankomunitatea sortuta, euskaltegia eta Ttipi Ttapa haren bidez egituratu ziren, eta Matxinbeltzenea ere horren ondorioz sortu ahal izan zuten.

22. Goitik beheitiko ereduaren alde txarra

- **Erref:** IMO-012/022
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:34:58. **Bukatu:** 00:35:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Nafarroako Gobernuak Bortzirietako eredu probestu eta goitik beheitiko langile sare bat osatu zuen, bere menpekoea. Horrek, azpiko lan soziala eta aktibismoa bertze maila batean utzi zituen.

23. Mankomunitatean, denon ikuspuntuak uztartzea

- **Erref:** IMO-012/023
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:35:56. **Bukatu:** 00:38:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Mankomunitatearen sorreran, orduko Arantzako alkateak, Josu Larretxeak, paper garrantzitsua izan zuen. Bertze udaletako hautetsiek ere lan egin zuten, baina denon ikuspuntuak uztartzeak zailtasunak ekarri zituen.

24. Gibelera begira

- **Erref:** IMO-012/024
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:38:12. **Bukatu:** 00:39:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Gibelera begira, bizitakoa garai hagitz intentsua izan zela aipatzen du Mikelek, eta kontent dago egindako lanarekin.

25. Euskararen egungo egoera

- **Erref:** IMO-012/025
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:39:32. **Bukatu:** 00:41:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Egun, euskararen gaia instituzionalizatu izanaren ondorioz, desaktibazio soziala nabaritzen du Mikelek. Bertzetik, lehen erdara ez zegoen lekuetan erdara sumatzen dela aipatu du, eta, alderantziz, erdara zegoen lekuetan euskara. Euskararen gaia modu oso eta orokor batean lantzeko beharra ikusten du Mikelek.

26. Euskararen alde egiteko arrazoiak

- **Erref:** IMO-012/026
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:41:49. **Bukatu:** 00:42:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Heldua zelarrik, euskarak ez zuela deusetarako balio erran zioten, eta horrek hizkuntzarekiko kontzientzia biztu zion. Gainera, bere nortasunaren oinarrian euskara dagoela erraten du Mikelek. Horrek guziak euskararen alde egitera bulkatu zuten.

27. Euskararen legea, erdararen alde

- **Erref:** IMO-012/027
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:42:47. **Bukatu:** 00:44:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Garai hartan atera zuten euskararen legea zaplazteko bat izan zen euskalgintzarako Mikelen ustez. Euskararendako beharrea, erdararendako egin zen lege hura.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-21

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com